

Muistiinpanoja Erilaisten oppijoiden teematyöryhmän tapaamisesta 26.5.2011

Paikka: TEM, auditorio, Helsinki

Osallistujat: Autio Hanna, Omnian aikuisopisto, Hatara Elise, TAKK, Hilppa Visa, Amiedu, Huolman –Lehtola Heidi, EKAMI, Kinnunen Jaana, E-K:n aikuisopisto AKTIVA, Kröger Kaija, JAO, Pakarinen Mila, Omnian aikuisopisto, Palovaara Johanna, Keuda Aikuiskoulutus, Parviainen Tiina, Luksia Aikuisopisto, Paukkunen Tuomo, Metalliliitto, Poutala Pirjo, Kriminaalihuollon tukisäätiö, Rahkola Maarit, Luksia Aikuisopisto, Selkivuori Leena, JAMK, AOKK, Sirviö Mervi, Laituri – projekti, Salmia, Valkama Airi, Erilaisten oppijoiden liitto, Ylitalo Mervi, TSL

Tapaamisen aluksi Mervi esitteli Hämeenlinnassa pidetyn monimuotoisen ohjauksen työpajapäivän tuotoksia, joista diat liitteinä viestissä. Tämän jälkeen osallistujat jakautuivat neljään ryhmään, joissa jatkettiin erityisen tuen suunnitelman työstämistä erityistä tukea tarvitsevan aikuisen ohjauksen viitekehyksessä Hämeenlinnan työpajan työskentelyn tulosten pohjalta.

RYHMÄ 1: Rahoitusjärjestelmän haasteet suhteessa ohjaukseen

Ryhmässä keskusteltiin ohjaajan nimikkeiden käytöstä: oppimisvalmentaja, opiskeluvalmentaja, erityisopettaja, ohjaava kouluttaja. Olisiko joskus tulevaisuudessa selkeä nimikeluettelo, josta näkyisi ohjaajien työnkuva ja vastualueet?

RAHOITUKSESTA TYÖVOIMAKOULUTUKSESSA:

TE – hallinnon koulutusten erityisen tuen rahoituksen haku:

- Tiedetäänkö eri hallinnonaloilla (TE-hallinto/Ely, oppilaitokset) paikalliset käytännöt? Tiedotusta lisättävä erityisesti niille, jotka toimivat aikuisten näyttötutkintojen parissa. Miten lisäohjauksen resurssia haetaan ja mihin tarkoitukseen sitä voi hakea?
- Tarjouslomakkeen rivi ”henkilökohtaistamisen kokonaiskustannukset.” TVP-koulutuksessa perustutkintoa suorittava – koskeeko lainsäädäntö samalla tavoin kuin omaehtoisessa? (OSAAKO TÄHÄN VASTATA KUKAAN?) lait ristiriidassa keskenään...
- käytännöt alueellisesti erilaisia: Miten se voi olla mahdollista? Käytännön toimijoiden ja opiskelijoiden yhdenvertaisuuden/tasa-arvoisuuden kannalta vaikea käsittää.
- kouluttajan velvollisuus on järjestää ohjausta ja tukea – koulutuksen maksajalla ei ole velvollisuutta maksaa siitä?
- maahanmuuttajien suomen kielen tuen rahoittaminen
- Idea: ammattitutkinto tvp-koulutuksena → erityistä tukea tarvitseva opiskelija saisi esim. 2kk lisää aikaa työssäoppimiseen ja näyttöjen tekemiseen / tarvittavan tietomäärän omaksumiseen ja taitojen oppimiseen työssä

- Ehdotettiin, että ensi syksynä tapaamiseen tulisi kertoa jonkun oppilaitoksen edustaja esim. taluspäällikkö, että miten he ovat organisaatiossa rakentaneet lisäohjauksen rahoituksen.

RAHOITUKSESTA OMAEHTOISESSA KOULUTUKSESSA (valtionosuus VOS -rahoitus):

- Koulutuksen rahoitus pohjautuu ensimmäiseen henkilökohtaistamissuunnitelmaan eikä jouta myöhemmin, jos tulee lisäohjaustarpeita.
 - o jos tuen tarve /opiskeluajan pidennyksen tarve ilmenee opintojen aikana, onko se rahoitettava oppilaitoksen omin keinoin?
 - o henkilökohtaistaminen kuitenkin edellyttää tuen tarpeen huomioimista ja tukitoimien järjestämistä – tuen tarve usein ilmenee vasta opintojen aikana huolimatta siitä, että opiskeluvaiheessa on aloitusvaiheessa kartoitettu

RAHOITUKSESTA OPPISOPIMUSKOULUTUKSESSA

- Uusi ohjeistus tulossa oppisopimuskoulutuksen järjestäjille lähiaikoina?
- Onko ohjeistuksessa huomioitu erityisen tuen järjestäminen?
- Työnantajille tiedotuksen lisääminen: voivat saada korotettua koulutustukea erityisen tuen tarpeessa olevien ohjaukseen työpaikoille
- Jos HOJKS
 - o kenen vastuulla on mikäkin osuus erityisestä tuesta?
 - o käytännöt vaihtelevat oppisopimustoimistoittain
 - o kenelle maksetaan korotettu rahoitus? Kuka sen hakee?
 - o Oppisopimustoimisto vs. tietuopuolisen koulutuksen järjestäjä, vastuut?
 - o työssäoppimisen ohjaus työpaikalla, kun tarvitaan erityistä tukea. Kenen vastuulla se on ja miten varmistetaan, että ohjaus on riittävää ja erityiset tarpeet huomioivaa?

TILASTOINNISTA:

HOJKS perustutkinnon lisärahoituksen perusteena, tilastoluokittelu 1-12 perusteet

- Kaikki aikuisten tällä luokituksella haettu lisärahoitus tilastoituu nuorisoasteelle
 - o Tilastointi ei tee näkyväksi aikuisten lisäohjauksen tarvetta / tämän hetkistä tilannetta
- Olisiko selkeämpi, että kaikki aikuisten tuen tarve /lisärahoituksen tarve määriteltäisiin "on/ei" – periaatteella, jolloin aikuiset erityisopiskelijat tilastoituisivat omaksi tilastokseen?

AT ja EAT opiskelijat lisärahoitus rahoituslain kautta

- Minne tilastoituu haettu lisärahoitus?

- Minkä verran tätä rahoitusmuotoa käytetään koko maassa?

Miten erottuu tilastoissa se, että onko erityisen tuen tarve tavallisessa oppilaitoksessa – ei erityisoppilaitoksessa?

MITEN TILASTOINTI SAADAAN VASTAAMAAN KÄYTÄNNÖN TOIMINTAA?

- jotta se kertoisi aikuisista erityisen tuen tarpeessa olevista opiskelijoiden määrän / tarpeet tuelle?

RAHOITUSASIOIDEN TOIMIVUUS OPPILAITOKSISSA:

- Kuvattava selkeästi prosesseihin
- Miten tukeen osoitettu raha ohjautuu oppilaitosten sisällä?
- Olisiko tarvetta perehdyttää oppilaitosten johtoa erityisen tuen rahoituksen muodoista ja niiden hakemisen käytännöistä?
 - o TIETOISUUS OPPILAITOKSISSA LISÄKOULUTUKSEEN HAETTAVAN LISÄRAHOITUKSEN MAHDOLLISUUDESTA
 - Kuinka hyvin tunnetaan eri alueilla? Voisiko asiaa lähteä jatkossa selvittämään esim. tekemällä kartoituksen/kyselyn oppilaitosjohtolle?

RYHMÄ 2: Ammatillista koulutusta ohjaava lainsäädäntö – viranomaisohjeistukset ohjaamisessa

- Henkilökohtaistaminen ei välttämättä toteudu TVP -koulutuksissa erityistä tukea tarvitsevien aikuisopiskelijoiden kohdalla
 - o tieto / taito asiakkaiden tuen ohjauksesta vähäistä – kenen vastuulla ohjata / koordinoita?
 - o Ammattinimikkeiden yhtenäistäminen määräykseen?
 - o Sanasto – HOJKS –henkilökohtaistaminen: mitä ne tarkoittavat / eroavat toisistaan?
 - Esim. TE- toimistossa tietämys vaillinaista tai niitä ei pystytä erottamaan toisistaan, kun ohjataan asiakasta koulutukseen
 - o Kuka / millä osaamistasolla määritellään asiakkaan erityisen tuen tarpeen TE-toimisto – Oppilaitos?
- Näyttötutkinto-oppaan vähäinen/olematon ohjeistus – nyt uusi opas ilmestynyt, pohdittava miten muuttaa tilannetta, muuttaako?
- Lisäksi se ei velvoita antamaan määrättyä ohjausta vaan se on suositus tarvittavan tuen antamiselle

- Henkilökohtaistamismääräyksessä maahanmuuttajan kielitaidottomuus rinnastetaan oppimisvaikeuksiin – hojks -päätöksen tekeminen ei ole mahdollista samalla perusteella
 - o ristiriita!
 - o Maahanmuuttaja-asiakkaan kulttuuri- ja kielitaustaan liittyvä lisätuki kirjattava erikseen henkilökohtaistamismääräykseen
- Myös TVP:n hankintasopimukseen mukaan opiskelijahinta
 - o VOS -koulutuksessa (valtionosuusrahoitus) 1,5 kertainen rahoitus erityisen tuen opiskelijalle
 - o → sama pitäisi saada TVP-koulutukseen ts. 1,5 kertainen opiskelijatyöpäivähinta!

RYHMÄ 3: Ohjauksen työntekijät ja osaaminen

Ohjaus; mitä se tarkoittaa? Kuka sitä tekee? Miten sitä toteutetaan asiakastyössä?

Miten se saadaan näkyväksi oppilaitoksissa?

- Oppilaitoksissa tehdään paljon kaikenlaista, mutta sitä ei ole tehty selkeästi näkyväksi (konkretisointi)
- Pitäisi avata ensin se, että mistä on kyse "normaalissa" neuvonnassa ja ohjauksessa sekä erityisen tuen neuvonnassa ja ohjauksessa. Miten ne eroavat toisistaan (toiminnot, tuen muodot)?

Kirjaaminen vaatii aina seurantaa (rahoituskyselyt) ja on rahoituksen ehto – tarkat ohjeet välttämättömät!

- Kuka kirjaa tuen, mitä saa kirjata ja kuka saa nähdä tiedot?
 - o kuinka tarkkaan on kirjattava ja kuinka tarkkaan tuen vaihteluväli huomioidaan?
 - o kyselyiden ja tarkastusten seurauksena alettu kirjaamaan
 - o sähköinen hojks/hensu mihin kirjataan?
 - o keitä saa olla mukana, kun suunnitelmia tehdään? Käytännöt vaihtelevat oppilaitoksissa

OLISI TÄRKEÄÄ SELVITTÄÄ OPPILAITOKSISSA JA MYÖS MUISSA ORGANISAATIOISSA TOIMIVAT OHJAUSTA TEKEVÄT TOIMIJAT / NIMIKKEET

- oppilaitosten muut henkilöt kuin opot, erityisopettajat
- ohjaavat kouluttajat (käytäntö ja käsitykset siitä mitä ko. nimikettä käyttävä työntekijä käytännössä tekee vaihtelee)
- TE -hallinto; TE – toimiston työntekijät
- yhdistykset
- säätiöt
- kuntien sosiaalitoimet, sivistystoimet, työ-/nuorisopajat, työllisyysasioiden hoitajat
- ammattiliitot

- tästä asiasta tehtiin Salmian seminaarissa kattava listaus! Löytyy syyskuun 2010 tapaamisen aineistoista Opin ovesta.

RYHMÄ 4: Hallinnonalat ylittävä ohjaus / yhteistyö

Asiakkaana ovat TNO- palvelujen työntekijät.

Lopullinen hyödynsaaja: putoava, erilainen oppija ja työnantaja

Hallinnonalat ylittävä ohjaus

- Järjestöjen hyödyntäminen
- Vertaisten hyödyntäminen
- Verkostoitumisen mahdollistaminen
- Työterveys
 - o tietoa lisää; apuvälineet, tietosuoja / salassapito, työelämän järjestöjen tukea
- Komorbiditeetin (eri häiriöiden/sairauksien samanaikaisuus) ymmärrys ja huomioiminen tärkeää
- Erilaisen oppijan taustayhteisön asettamat rajat / rajoitteet esim. vankilassa opiskelu / ohjaus, koevapaus

Tärkeää, että opiskelija itse oppii tuntemaan itsensä oppijana!

- Työsuojelun ohjaava / havainnoiva rooli tärkeää
- Raha ei saisi muodostua ohjaamista rajoittavaksi tekijäksi
 - o tukea perehdyttämiseen, apuvälineisiin, ergonomiaan, tietoa / kompensointikeinot, testausta ja kuntoutusta, HOPS / HOJKS
- Aikuisen oppijan edunvalvonta? Aikuisopiskelijan oikeusturva?
 - o Erityisen tuen tarvisijalle mahdollistettava erityistuki!
- Terveys- ja sosiaalitoimi mukaan TNO -palvelujen kehittämiseen
- Mitä rahoitusmahdollisuuksia on? tiedetäänkö? osataanko hakea/käyttää?
- TNO + TNY = TNV → ohjaus + yhteistyö = verkosto
- Työnantajille oma kampanja (supershow) mediassa "Mitä työnantajat hyötyvät – hengessä", jos työntekijät lähtevät opiskelemaan?
- Asiakkaiden oppimisvaikeuksien leimautumisen estäminen – "arkiperäistäminen" kääntämällä vahvuudet voimavaroiksi – asiakas voimaantuu

Ryhmän jatkotyöskentelyyn ja tiedottamiseen liittyviä asioita

Sovimme, että erityisen tuen työskentelyä jatketaan teemaryhmän Ningissä ja syksyn tapaamisessa 6.9 Helsingissä. Tapaamispaikkana on Erilaisten oppijoiden liiton toimitila. Alustavasti sovimme, että tapaamisessa teemoina ovat yhteistyö järjestöjen kanssa, Erityisen tuen suosituksen raporttityöryhmän perustaminen, keskustelua NTM-koulutuksen suosituksen tekemisestä (pohjana uudet ohjeistukset) ja tiedotusmateriaalin suunnittelua. Näistä asioista tullaan tiedottamaan lisää sähköpostilla ja Ningissä, johon ennen kesälomia tullaan laittamaan vielä lisätietoa ja ehdotuksia ryhmätyöskentelyn jatkosta. Sovimme myös, että nyt eri organisaatioissa toimivien ohjaajien olisi tärkeää lähteä

kokoamaan asiakastarinoita, joiden avulla saimme näkyviksi ohjauksen onnistumiset ja kompastuskivet. Tästä tulee myös lisätietoa Ningiin.

Paikalla oli Tuomo Paukkunen Metalliliitosta, joka on myös nuorisoasteen ammattiosaamisen toimielimen jäsen. Päivän aikana syntyi uutta ymmärrystä ko. toimintaan nähden, että erityisen tuen asiat kuuluisivat aktiivisemmin myös ko. toimielimen käsittelemiin asioihin. Paukkunen päätti viedä asiaa omalla tahollaan eteenpäin.

Mervi kertoi Marja Jäntiltä Turun Bovalliuksesta saadusta sähköpostiviestistä. Ammatilliset erityisoppilaitokset ovat perustaneet aikuiskoulutuksen kehittämistyöryhmän, ja he ovat kiinnostuneet tekemään yhteistyötä teemaryhmämme kanssa. Työryhmän vetäjänä toimii Ammattiopisto Luovin Anja Kallio – Koski. He osallistuvat myös ryhmän Erilaiset oppijat Ning-alustan työskentelyyn. Lisäksi Marja Jäntti on organisoimassa syksyn toista tapaamista Turussa 15.11, jota emännöi Varsinais-Suomen Opin oven erityisohjaustiimi ja ammatillisten erityisoppilaitosten aikuiskoulutuksen kehittämistyöryhmä. He tulevat esittelemään tapaamisessa omaa toimintaansa ja työn tuloksia. Tilaisuudesta ja tapaamispaikasta tulette saamaan lisätietoa alkusyksystä. Tiedossa on siis erittäin tapahtumarikas syksy myös teematyöryhmämme toiminnassa, joten kannattaa olla kuulolla.